

BABANIN EVLADINA VAZİFELERİ

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Elhamdülillâhi Rabbi'l-âlemîn.

Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn seyyidinâ ve senedinâ Muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'd:

Fa'lemû eyyühe'l-ihvân fe-inne efdale'l-kitâbi kitâbullâh ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ Muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ ve külle muhdesin bid'atün ve külle bid'atin dalâletün ve külle dalâletin ve sâhibehâ fî'n-nâr. Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

Asdeku'r-rü'yâ mâ kâne nehâran li-en-nellâhe teâlâ azze ve celle hassanî bi'l-vahyi nehârâ.

Sadaka Resûlullah fîmâ kâl ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allahu Teâlâ hazretlerinin selamı, rahmeti, bereketi, ikramı, ihsanı cümlenizin üzerine olsun. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinin mübarek hadîs-i şerîflerinden bir miktar, *Râmûzü'l-ehâdîs* isimli hadis mecmuasından okumaya devam edeceğiz.

Bu hadîs-i şerîflerin okumasına başlamadan evvel, önce ve özellikle Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerinin ruh-u pâki için, sonra onun cümle âl'inin, ashâbının, etbâının, ahbabının ruhları için; ve sâir enbiyâ ve mürselînin, cümle evliyâullahın, hâsseten sahâbe-i kirâm *ridvanullahi teâlâ aleyhim ecmaîn* hazretlerinden müteselsilen zamanımıza, üstatlarımıza, hocalarımıza kadar, bilhassa hocamız Muhammed Zahid-i Bursevî'ye kadar güzerân eylemiş olan silsilemize mensup sâdât ve meşâyih-i turuk-u âliyyemizin ve hulefâsının, müridânının, muhibbânının ruhlarına ayrı ayrı olmak üzere; ve hâsseten burada bulunan, şu hadisleri dinlemek üzere buraya cem olmuş olan kardeşlerimizin âhirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin, yakınlarının, dostlarının, akrabâsının ruhları için;

beldemizin medâr-ı iftiharî evliyâullahın, Hacı Bayrâm-ı Velî'nin ve sâir mü'minîn ü mü'minât ve müslümîn ü müslimâtın ruhları için; biz yaşayın müslümanların da Mevlâmız'ın rızasına ererek, huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olması için, şu okuduğumuz hadislerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan bütün râvilerin, ulemânın, hadis alimlerinin ruhları için, içinde şu vazifeyi yapabildiğimiz şu camiye bu hâle getirmekte emeği geçmiş, maddî yardımda bulunmuş, koşturmuş olan kardeşlerimiz için bir *Fâtîha*, üç *İhlâs-ı şerîf* okuyalım; Mevlâ cümlesine ikram eylesin.

a. Rüyanın En Doğrusu Gündüz Olandır

أَصْدَقُ الرُّؤْيَا مَا كَانَ نَهَارًا؛ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ

خَصَّنِي بِالْوَحْيِ نَهَارًا

Asdeku'r-rü'yâ mâ kâne nehâran li-en-nellâhe teâlâ azze ve celle hassanî bi'l-vahyi nehârâ.

İlk hadîs-i şerîf, metnini Arapça mukaddimede okumuş olduğumuz, Cabir hazretlerinden rivayet edilmiştir. *Müstedrek*'te ve

Deylemî'de kaydedilmiş hadîs-i şerîf. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri buyurmuş ki;

“Rüyanın en doğrusu, gündüz olanıdır. Çünkü Azîz ve Celîl olan Allah bana vahyetmeyi gündüze tahsis eylemiştir.”

Mâlum, rüya insanın uyuduğu zaman, kendinden geçtiği zaman gördüğü birtakım şeyler. Gözleri kapalı da yine görüyor. Demek ki görmek gözle de değilmiş. Rüyaların çeşitleri vardır; hakkı vardır, batılı vardır, şeytanîsi vardır, rahmânîsi vardır, nefsanîsi vardır. Doğru rüyaların olduğuna Kur'ân-ı Kerîm'de işaretler var. Yusuf *aleyhisselam* rüyaları tevil etmeyi, tabir etmeyi Allahu Teâlâ hazretleri kendisine öğretmiş olduğu için bazı rüya tabirleri yapmış, onlar Kur'ân-ı Kerîm'de yer alıyor. Mesela diyor ki;

Bismillâhirrahmânirrahîm.

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ
كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ

Yâ ebeti innî raeytü eheda aşere kevkeben ve's-şemse ve'l-kamere raeytühüm lî

sâcidîn. “Gördüm ki 11 yıldız, güneş ve ay bana secde ediyorlar.”¹

Yakup *aleyhisselam* rüyanın neye işaret olduğunu anladı, dedi ki;

“Oğlum, rüyanı sakın kardeşlerine aktarma, rüyanı kardeşlerine söyleme.”

فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا

Fe-yekîdu leke keydâ. “Sana bir zararları dokunur, kıskanırlar da bir hile yaparlar.”²

Evlatları, Yusuf *aleyhisselam* ile beraber 12 kardeşti. Yusuf *aleyhisselam*’ın güzelliği, terbiyesi, -Allah tarafından kendisi tabi peygamber olarak seçilmiş- küçükten beri hoş hâli vardı. O hâli ötekiler kıskanıyorlardı. Babası onlara itibar ediyordu, hususi bir muamele ediyordu diye ötekiler onu kıskanıyorlardı.

Burada da bir başka ders çıkıyor ki; insan ne kadar hoş halli, iyi olsa, yine de kızıp da kendisine kötülük yapmak isteyenler çıkabiliyor. Allah’a sığınmaktan gayri çare yok.

---

¹ 12/Yusuf, 4.

² 12/Yusuf, 5.

Küllü ni'metin mahsûdun. “Her nimet hasede uğrar, haset celbeder.”

Birisinde bir şey gördü mü ötekilerin içi kıvrılır. Hasetçiyi de tedavi mümkün değildir. Ancak senin elindeki nimet gidecek de hasetçinin içi rahatlayacak; başka türlü rahat etmez. Yani sen kıvrım kıvrım kıvrandığın zaman, o zaman memnun olur;

“Tamam, şimdi içim rahat etti.”

Ya mübarek! Ne olur, Allah sana da versin, ona da versin. Ondaki nimetin gitmesini ne diye istiyorsun?

Haset, insanının içinde kötü bir duygu, kötü bir istek; karşısındakinin elindeki nimet gitsin diye içi kıvrır, ister. “Benim de olsun.” dese, “Allah bana da versin.” dese neyse ne; fakat “Onun elindeki gitsin, onun elinden çıksın o, dayanamıyorum onun o nimete mazhar olmasına...”

Böyle durumlar oluyor.

Tabi Yusuf *aleyhisselam*'ın hayatında uzun mâcerâ geçti. Kardeşleri hakikaten onu kıskandılar, öldürmeye kastettiler, kuyuya attılar, kervana sattılar, Mısır'a gitti. Ama bir

insanı Allah aziz ederse cümle cihan halkı başına toplaşsa onu zelil edemez. Allah onu yine Mısır'da da aziz etti. Mısır'ın azizi onu satın aldı. Çoluk çocuğu yoktu, hanımına dedi ki;

“Bunu alalım, evladımız yok, bunu evlat edinelim, bize belki bir faydası dokunur.”

Yusuf *aleyhisselam* yine saraylarda büyüdü. Ötekiler istedikleri kadar kıskansınlar, kuyuya tıksınlar, esir olarak satsınlar; yine sarayda büyüdü, yine Allah onu çeşitli nimetlere erdirdi. Sonunda da öteki hasetçiler yaptıklarına pişman oldular da, uzun mâcerâdan sonra onları yanlarına çağırdı; onlar ona hürmetlerini ifade etmek için o zamanın usulü üzere secde ettiler.

Bizim şeriatimizde başka bir kimseye secde etmek yok. Peygamber Efendimiz;

“Eğer bir insanın bir insana secde etmesi olaydı, kadına kocasına secde etmesini emrederdim.” buyuruyor.

Demek ki başkasına secde etmek yok. Hatta iki büklüm kıvrılmak da yok.

O rüku olmasa dünyada eğilmez başlar.

Mehmed Âkif ne güzel söylüyor. Rûku olmasa, namaz olmasa bu müslümanın başı dünyada eğilmez, kimseye eğilmez.

Müslümanlığın izzeti var, şerefi var. Müslümanlığın izzetini hiçbir şekilde bir başkası, müslüman olmayan bir kimse onu geçecek bir başka şeyle telafi edemez.

“Parası var.”

Olsun.

“Şusu var, busu var, zengin, tahsilli.”

Hiçbir kıymeti yoktur.

İzzet Allah’ındır, Resûlullah’ındır ve onlara inandıkları için müslümanlarındır. Münafıklar bunu anlayamazlar. Bir müslüman ne kadar fakir olsa, ne kadar yoksul olsa, ne kadar mevkisiz, makamsız olsa yine yükseklerin yükseğidir; bir kâfirle mukayese dahi edilemez.

Bundan ne çıkar?

Müslüman kardeşine izzet etsene.

Kâfire izzet edersin, berikine izzet edersin, münafığa izzet edersin de kendi müslüman kardeşine niye izzet ve ikram etmezsin?

Müslümanların İslâm'ın ruhundan haberi yok. Filanca yere şarkıcı geldi mi, şarkıcıyı dinlemek için yerler dar geliyor da stadyum tutuyorlar. Nasıl yardım edeceklerini bilemiyorlar da tepeden tırnağa altın takarak şarkıcı kadını tepeden tırnağa altın ediyorlar.

Allah bizim başımıza taş yağdırmıyorsa işte içerideki zayıfların, mâsumların, Allah'a has kulların duası berekâtıyla, şehitlerin hürmetine taş yağdırmıyor. Yoksa kafamıza tepeden çatır çatır taş yağması lazım.

Yusuf *aleyhisselam*'a secde ettiler. O zaman dedi ki Yusuf *aleyhisselam*;

يَا أَبَتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِنْ قَبْلُ

Yâ ebeti hâzâ te'vîlü ru'yâya min kablü.
“İşte daha önce gördüğüm rüya vardı ya, hani 11 tane yıldız, ay ve güneş bana secde etmişti ya; işte 11 yıldız kardeşlerim, işte ay ve güneş sen ve anam. İşte rüyanın tevili.”³

Ne anlıyoruz?

---

³ 12/Yusuf, 100.

Kur'ân-ı Kerîm'den sağlam bir delil çıkıyor ki rüyanın aslı var. Rüya denilen şeyin sadece insanın içine depo edilmiş, atılmış duygular, alt şuura itilmiş birtakım hislerden ibaret olmadığı, mânevî âlemlerle ilgisi olduğu, birtakım hakikatleri aksettirdiğine Kur'ân-ı Kerîm şahit. Ama rahmânîsi var, şeytanîsi ve nefsanîsi var.

Doğru, bazen öyle.

Peki bunların hangisi doğrudur?

Zamanı da önemlidir. Seher vaktinde görülen doğru rüyadır. Gecenin yarısı geçmiş, üçte ikisi geçmiş, gelmiş sahura kalkma zamanı; işte o zaman görülen rüya doğru. Ondan sonra gündüz görülen rüyalar doğrudur. Çünkü insan dinlenecekse dinlenmiştir. Midesinde hazmedilecek bir şey varsa hazmolmuştur, artık mânevî hayatın hakikatleri aksedebiliyor.

Peki insan gündüz yatar mı?

Müslüman gündüz yatar, tabi. Sünnet olan gündüz uykusu var. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz öğle civarında uykuya yatar. Ona “kaylûle uykusu” derler. İstirahat veya uyku. Vücuda çok da faydalıdır.

Hele mümkün olsa da sen de mesela öğleden bir saat önce, yarım saat önce veya öğleden biraz sonra şöyle biraz bir uzanıversen, karanlık bir yerde gözünü kapatıp şöyle bir uzansan; öğleden sonra nasıl dinç olursun, nasıl rahat çalışırsın, nasıl dinlenmiş olursun. Gör o zaman, nasıl sıhhat kazanırsın. Avrupa’da, Amerika’da, Rusya’da bunun tecrübeleri yapılmış. Öğleyin dinlenen dinç oluyor. Kendiniz de denerseniz. Peygamber Efendimiz’in tavsiyesidir, öyle yaparsanız iyi olur. İşinizin bir kenarında şöyle bir kenara çekilip de 15-20 dakika “Bu sünnettir.” diye onu yaptığınız takdirde günün ortasında tazelenirsiniz.

Niye öğleyin uyuyalım? Ömrümüz uykuyla mı geçecek?

Müslüman zaten gece tam uyumuyor ki. Müslüman sahur vaktinde kalkıyor, teheccüd namazını kılıyor, tevbe istiğfar ediyor, zikir ü fikirle meşgul oluyor. Ondan sonra sabah namazını kılıyor. Sabah namazından sonra işraka kadar bekliyor. Ondan sonra “Rızkınızı talepte uykuya yatmayınız.” denildiği için kalkıyor, işine gidiyor. Artık o öğleye doğru geldi mi adamakıllı yorulmuş demektir. Şöyle bir

uzanıverdi mi... İş yerinde de mesela bir saat tatil veriyorlar. İşçi bence namazını kılsın, birazcık yemeğini yesin, şöyle 15-20 dakika bir yerde uzansın. Çok dinç olur.

Gündüz görülen rüya doğru bir rüyadır, “Rüyaların en doğrusudur.” buyurmuş Peygamber Efendimiz.

b. Bütün Hastalıkların Başı Çok Yemek-tir

Diğer bir hadîs-i şerîfe geçiyoruz. Bu hadîs-i şerîfler baldan tatlıdır ve daha şifalıdır. Bunları hatırımızda iyi tutalım. Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in tavsiyesidir. Peygamber Efendimiz'in sünnetini tutan, sünnetini ihya eden, onu yaşayan kimselere şehit sevapları var.

أَصْلُ كُلِّ دَاءٍ الْبَرَدَةُ

Aslu külli dâin el-beredetü. “Bütün hastalıkların kökü aslı mideyi tıka basa doldurmaktır.”

Çok rivayetler gelmiş; Dârekutnî'de Enes b. Mâlik'ten, İbn Sünnî ve Ebû Nuaym Hz. Ali Efendimiz'den, İbn Asâkir Ebû Saîd el-

Hudrî'den *-rıdvanullahi aleyhim ecmaîn-* rivayet etmiş.

Aslı külli dâin el-beredetü. “Bütün hastalıkların kökü, aslı, mideyi tıka basa doldurmaktır.”

Kalp hastalığı ondan olur, mide hastalığı ondan olur, ülser ondan olur, gastrit ondan olur, şişmanlık ondan olur, şişmanlıktan doğan öbür hastalıklar ondan olur, vs. vs. böyle gider.

Berede mideyi çok doldurup da onu artık dondurmak, hareket edemez hale getirmekten, o kökten; onun için mideyi doldurmaya bu tabir verilmiş. Fazla yemek yemek.

Ne kadar yiyeceğiz?

Bir kere önce soralım; ne zaman yiyeceğiz?

Bir hakîm zâta; “Ne zaman yemek yiyelim?” diye sormuşlar. Çok zarif bir cevap vermiş, diyor ki;

“Fakir bulduğu zaman yesin. Ama zengin ancak acıkınca yesin.”

Acıkmadan, yemek üzerine yemek çok zararlıdır. İyice acıksın, öyle yesin. Zengin, mutfağı dolu, gıdası tamam, bir sıkıntısı yok; acıktığı zaman yesin. Fakir, zavallıcık ne zaman bulursa yesin. Sonra ne kadar, kaç gün, bulacak mı bulmayacak mı belli değil. Böyle cevap vermiş.

Demek ki aslında iyice acıkmadan yemek lazım, acıkarak yemek lazım. Faydalı olması için öyle.

Peki ne miktar yiyelim?

Yine bir hakîme sormuşlar;

“Ne kadar yiyelim?” demişler.

“İki yüz dirhem yeyin.” demiş.

“Oo, bu kadarcık şey kime yeter?” demişler.

Diyor ki;

Hâze'l-miktâru yahmilüke. “Bu kadarı seni ayakta tutar, sıhhatli olursun, işini görürsün.” *Ve mâ zidde aleyhi fe-ente hâmilühû.* “Daha fazla yersen sen onun hamalı olursun.”

Neden?

Miden şişer, kilo alırsın, onu taşımak zorunda kalırsın.

Bu da güzel bir tavsiye. Yani az yiyecek.

Peki ne kadar az?

İştahın varken sofraya oturacaksın, henüz daha yemeğe iştahın varken kalkacaksın.

“Şunu da ye.”

“Yok artık, tıka basa doldum, hiç yiyecek halim kalmadı, boşuna ısrar etme. İy, yiyemeyeceğim.”

Çok yemiş. O kadar olmayacak. Midesinin üçte birini gıdaya, üçte birini suya, üçte birini de havaya bırakıp böyle yemek yemeyi tavsiye etmişlerdir. Müslümanın iştihası varken daha elini çekebilmesi lazım.

Bütün hastalıklar mideyi çok doldurmadan başlar, öyle öyle gider bu iş. Az yediği zaman insan hafif olur, vücudu az yorulur, âzâları az çalıştığı için, mide vs. tahrip olmaz. Çok kilo almadığı için dizi ağrımaz, kemik sistemi bozulmaz, kalbi yorulmaz vs. vs.

Arkada bir hadîs-i şerîf daha var, bu da ona benziyor. Ebu'd-Derdâ *radiyallahu anh*'ten rivayet edilmiş.

أَصْلُ كُلِّ دَاءٍ الْبَرْدُ

Aslu külli dâin el-beredü.

c. Her Hastalığın Başı Soğuktur

[Bir önceki hadîs-i şerifte] *el-Beredetü* dedi, burada *el-beredü* demiş. Hocamız *rahmetullahi aleyh* cennet-mekân bu ikisini peş peşe zikrettiğine göre, ikisi arasında bir fark var. Şerhte diyor ki;

Bi-tezkîni'r-râ ey teberrüt kemâ men reânifen. “Mânası bir önceki gibi.” diyor ama burada hakiki mânasıyla *berd* “soğuk” olsa gerek. Yani midenin artık hazmedemeyecek, kıpırdamayacak gibi dolması mânasına *berede* değil, *berd* demiş. O zaman mâna “Her hastalığın kökü soğuktur.” demek olur.

Bu da tıbben öyledir. Hakikaten insan üşüyünce her hastalık oradan gelir. Dedelerimiz “Sıcaktan zarar gelmez.” der; yün kuşaklar sararlar, yün çoraplar giyerler, abasını çıkartmaz, üstünde durur, kazağını çıkartmaz,

öyle gezer. 100 yaşına, 110 yaşına, 120 yaşına kadar sapasağlam dolaşır. Ama delikanlılar, gençler tiril tiril bir atlele dolaşırlar. Kızlar mini etekle dolaşırlar, japone kolla gezerler. Utanmasalar onları da giymeyecekler ama işte üstlerine biraz göstermelik bir şey giyiyorlar. Bakarsın 30, 35 yaşında, 40 yaşında romatizmaymış, bilmem ne rahatsızlığıymış, bilmem ne rahatsızlığıymış, başlar.

Üşütmek her hastalığı harekete geçiriyor. O bakımdan insanın sıcak durması, sıcak olması, bürünmesi, örtünmesi iyidir.

إِصْنَعِ الْمَعْرُوفَ إِلَى مَنْ هُوَ أَهْلُهُ وَإِلَى غَيْرِ أَهْلِهِ
فَإِنْ أَصَبْتَ أَهْلَهُ أَصَبْتَ أَهْلَهُ وَإِنْ لَمْ تُصِبْ أَهْلَهُ
كُنْتَ أَنْتَ أَهْلَهُ

Isnai'l-ma'rûfe ilâ men hüve ehluhû ve ilâ gayri ehlihî fe-in esabte ehlehû esabte ehlehû ve-in lem tusib ehlehû künte ente ehlehû.

Hız. Ali Efendimiz'den rivayet edilmiş bir hadîs-i şerîf. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri buyurmuş ki;

“İyiliği yap, ehil olana da ehil olmayana da.”

İyilik, mâruf; aklın ve şeriatin hoş, uygun gördüğü fiil. Mesela yemek yedirmek, sadaka vermek, güleç yüz göstermek, buna benzer şeyler. Akıl buna “Tamam, iyi.” diyor. Şeriatimiz de teşvik etmiş. Tamam, mâruf budur. Yani halkın arasında aklen ve şer’an beğenilen, memduh olan fiiller, işler. Bunu yap.

Kime karşı?

“Ehline ve ehil olmayana da yap.” diyor Peygamber Efendimiz. Herkese karşı yap.

Anlıyoruz ki;

“Acaba bu adam bu iyiliğe değer mi, liyakatli mi liyakatsiz mi? Yapmayayım yoksa. Herifin kim bilir arka tarafta ne kusuru vardır, bilmem nesi vardır; yapmayayım şu iyiliği, iyice bir araştırayım.”

Yok, böyle demiyor Peygamber Efendimiz. O tarafına pek karışma da iyiliği yap.

Eğer sen ehline isabet edersen, iyilik yapılmaya layık olan bir insana iyilik yapmış olursan tamam, hedef, gaye elde edilmiş

demektir. İyiliği istediğin tarzda ehil olan bir kimseye yapmışsın; maksat hâsıl oldu. Eğer ehil olmayana yapmışsan, o zaman sen onun ehlisin. Yani sen yine iyiliği yapmış demeksin, sen iyilik sahibi bir insan olarak yaparsın. Sen ondan zarar etmezsin.

Eski ümmetlerden bir zât geceleyin, kimse görmedik bir yerde, karanlıkta birisinin eline tutuşturmuş, bir sadaka vermiş. Ertesi gün yayılmış ki;

“Dün akşam şehirde bir hırsıza sadaka verildi.”

O bilmiyor ki hırsız olduğunu, iyilik yapmak için... Daha ertesi gün yine bir şey yapmış;

“Dün gece filanca kötü kimseye iyilik yapıldı.”

Böyle hadîs-i şerîf var. Birkaç gece böyle vermiş, isabet etmemiş, yani başka kimselere yapmış. Ama o şahıs zarar etmiyor çünkü iyi niyetle yapıyor.

Biz de insanların aslını faslını araştırmak zorunda değiliz. Araştırsak cemiyette fitneler olacağından Allahu a’lem, karmakarış

karıştırır. Sen benim kusurumu araştırırsın, ben senin kusurunu araştırırım. Casuslama hepimiz birbirimizin işinin peşine düşersek, o zaman ne sevgi kalır, ne muhabbet kalır, ne tat kalır, ne birlik kalır, ne kardeşlik kalır, ne beraberlik kalır. O tarafına aldırmayacaksın. Sen iyiliği yap...

“İyilik yap denize at, balık bilmese de Hâlık bilir.”

Böyle bir söz vardır. Balık bilsin bilmesin, sen balık bilsin diye yapmıyorsun ki; istersen denize at. Kimisi iyilik yapmak için;

“İşte hoca efendi, sana al şu kadar şunu getirdim.”

Herkesin içinde. Canım hiç kimse bilmeden versen yine Allah biliyor, bir şey değişmeyecek. Kimisi öyle şey yapıyor.

Demek ki iyilik yapmaya gayret edeceğiz ve muhatabımızın layık mı değil mi diye düşünüp de durumundan dolayı bir üzüntüye düşmeyeceğiz. Her halde biz kârdayız; isabet etsek de etmesek de kârdayız.

d. Babanın Evladına Karşı Vazifeleri

إِضْرِبُوهُ عَلَى الصَّلَاةِ لِسَبْعٍ وَاعْزِلُوا فِرَاشَهُ لِتِسْعٍ
وَزَوْجُهُ لِسَبْعِ عَشْرَةَ إِنْ كَانَ فَإِذَا فَعَلَ ذَلِكَ فَلْيُجْلِسْهُ
بَيْنَ يَدَيْهِ ثُمَّ لِيَقُلْ لَا جَعَلَكَ اللَّهُ عَلَى فِتْنَةٍ فِي الدُّنْيَا
وَلَا فِي الْآخِرَةِ

Idribûhu ale's-salâti li-seb'in va'zilû firâşehû li-tis'in ve zevvichu li-seb'i aşer in kâne fe-izâ feale zâlike fe'l-yüclis beyne yedeyhi sümme'l-yekûl lâ cealeka'llâhu aleyye fitneten fi'd-dünyâ ve'l-âhireti.

Bu hadîs-i şerîf evlada babanın yapacağı vazifelerle ilgilidir. Hadîs-i şerîfin ilk iki cümlesi cem-i muhatab, yani “Sizler şöyle yapınız.” diye emir olarak yapıyor. Ondan sonraki kısmında iltifat olmuş, yani siyga değişmiş, orada da müfred olarak zevvichu demiş. Ondan sonra da *fe-izâ feale zâlike* diye gâibe iltifat olmuş. Yani okuyuşumuzda bir eksiklik yok, üç siyga değiştirilmiş. Böyle siygadan siygaya geçmeye edebiyatta “iltifat” derler.

Idribûhu ale's-salâti li-seb'in va'zilû firâşehû li-tis'in. “Çocuklarınızı namaza

gitsinler diye -gitmiyorsa- yedi yaşındayken dövün.”

“Hadi oğlum namaza.”

“lı, istemem, oynayacağım; top var, ip var...”

Yedi yaşına geldiği zaman dövün.

Idrîbûhu. “Onu dövün.”

Erkek çocuk. Siyga erkek çocuk.

Va'zilû firâşehû. “Yatağını ayırın.” *Li-tis'in.* “Dokuz yaşına geldiği zaman yatağını ayırın.”

Bir yatakta yatmasın. Hem öteki kardeşlerle bir yatakta yatmasın hem ana babasıyla bir yatakta yatmasın. Bazen çocuğunu alır, anneler babalar yanında yatırılırlar. Dokuz yaşından sonra böyle yapmasınlar.

Ondan sonra ikinci kısımda diyor ki;

Ve zevvichu li-seb'i aşer in kâne. “Eğer mümkün olursa 17 yaşında onu evlendir.”

Demek ki 17 yaşına geldi mi mümkünse...

İmkân nerededir?

Bir, ana babada imkân.

İki, çocukta imkân.

Erkek çocuk bir aile idare edecek hâle gelmişse, o zaman onu 17 yaşında evlendirmeyi tavsiye etmiş Peygamber Efendimiz.

Fe-izâ feale zâlike. “Baba bunu yaptığı zaman.”

Yedi yaşında namaza alıştırdı, kılmadığı zaman birkaç patlattı, dövdü. Dokuz yaşında yatağını ayırdı, terbiyesine dikkat etti. 17 yaşına gelince de evlendiriverdi, yuva sahibi eyledi.

Fe'l-yüclis beyne yedeyhi. “O zaman karşısına, iki yanının önüne oturtsun.” *Sümme'l-yekûl.* “Sonra desin ki.” *Lâ cealeka'llâhu aleyye fitneten fi'd-dünyâ ve'l-âhireti.* “Allah seni bana dünyada âhirette bir fitne eylemesin.”

Veya “fitne eylemedi.” Yani mâzi siygasıyla dua mânası var, “Fitne eylemesin.”

Neden?

Demek ki bir baba evladını namaza alıştıracak, terbiye edecek, ondan sonra onu evlendirecek. O, evladın hakkı. Baba o vazifeleri

ona yapıverecek. O zaman “Sen niye buna karşı vazifelerini yapmadın?” diye babaya sorgu sual olmaz. O zaman o ona dünyada da âhirette de fitne olmaz. Dünyada fitne olmaz; evlendi, aklı başında bir insan, tamam, yuvasına gidiyor geliyor, ciddi bir aile reisi oldu, bitti. Dünyada bir problem olmaz.

Evlendirmezse?

Gözü dışarıda olur, haylazlık eder, yaramazlık eder, ahlâksızlık eder; günah babaya yazılır.

Zamane insanları 30 yaşına gelinceye kadar çocuklarını evlendirmiyorlar.

“Yok efendim yüksek tahsili bitsin. Yok efendim ihtisası bitsin. Yok efendim askerliği bitsin...”

35 yaşına kadar o çocuk ne yapıyor, ne haylazlık ederse babasına yazılıyor. Ona dikkat edin.

Hocam 17 yaşında olur mu?

Olan oluyor. Peygamber Efendimiz söylemiş ya, sen Peygamber Efendimiz’e inanmıyor

musun? Onun sözünü tutmak istemez misin?
Evlendirirsin, olur.

Ben şahsen kendi evlatlarıma söyledim;

“Bak, evladım gel, bırak şimdi, tahsil mahsil ayrı şey, şu kadarını sana, şu kadarını bana, bu iş böyle olsun.” dedim.

Bahâeddîn-i Nakşibend Efendimiz hanımına demiş ki;

“Şu bizim kızı gözetle, büluğa erdiği zaman bana haber ver.”

Bir zaman gelmiş, “Efendi hazretleri bizim kız büyüdü, büluğa erdi.” deyince teşebbüse geçmiş, birkaç ay geçtikten sonra kendi has dervişlerinden biriyle evlendirivermiş. Para pul, mehir, şunu bunu düşünmeden... Mühim olan Allah’ın emri, Resûlullah’ın tavsiyesi yerine gelsin. Düğün günü giderken de;

“Evladım kusura bakma, birkaç ay geciktim seni evlendirmekte, hakkını helal et, kusuruma bakma.” demiş.

Bu fitne fesat nereden çıkıyor?

Hep bu tavsiyelere uyulmadığından çıkıyor. Kızlar süslenebildiğince süsleniyorlar.

İnsanların akıllarını başlarından almak, çelmek için ne yapmak gerekiyorsa... Koca bir sanayi gelişmiş, saç süsleme sanayii; berberler, kuaförler, bilmem neler... Koca koca aletler kafasına geçirilir, kurutulur, altı aylık iri dalga, kısa dalga, kesme biçme vesaire; dünyanın paraları... Bilmeyorum ne kadar para veriliyor. Herbir berbere dünyanın parası... Kumaşlar, ipekliler, atlaslar, şunlar, bunlar, dibalar... Ondan sonra, şu moda...

“E geçen senekini giysene evladım, hani bak bir şey değil, ne çizilmiş ne bozulmuş, hiçbir şey olmamış.”

“Moda değişti.”

Şimdi şalvar modası var. Şimdi bilmem dar moda var...

Saat 2’de gelmiş kız çocuk;

“Kızım, sen bu saate kadar ne arıyorsun?”

“Sana ne!” diyor, “Hürriyet var!” diyor.

Hürriyet bu değil ki. Hürriyet, edepsizliği yapabilme serbestliği değil ki. Bizim dinimiz öyle hürriyet vermemiş.

Bak, “Yedi yaşında döv.” diyor. Tabi ayağının altına al, kanı çıkıncaya kadar vur mânasına değil. Neresine vurulacağını bile söylemiş; “Başına vurma, yüzüne vurma.” diye söylenmiş. Sırtına şöyle bir patlatıverirsin, zarar gelmeyecek yerine, poposuna patlatırsın; çocuk korkar, ondan sonra “Haa, babam bu hususta çok ciddi, aman şu namazı kılayım.” der.

Ne güzel şimdi bizim mahallede, sabahleyin baktım, bizim kardeşimiz çocuğunu yanına almış öyle geliyor. Küçücük çocuk, esniyor ama sabah namazına babasının yanında alışıyor, o öyle gidecek. Şimdi “Aman çocuğumuz, kıymayalım, hava soğuk, sıcak yataktan kaldırmayalım.” deniliyor; ondan sonra çocuk alışmıyor.

Bizim mahallede cami kurmaya başladığımız zaman... Bizim mahalle bir kooperatif olarak kurulmuş 150 ev filan. Ama biz satın aldık. Orada arkadaşlar, herkes bir ev aldı, biz de oraya girdik. Yani kooperatifte bizim ilgimiz yoktu. Fakat biz gelince baktık ki çarşısı var, dinlenme parkı var, sığınağı var, sineması var, her şeyi var; cami yeri yok. Koca mahallede cami yeri yok.

“Hadi bir cami yapalım.” dedik.

Her taraftan itirazlar yükseldi.

“Çocuklarımız rahatsız olur.” diyorlar.

Ezan sesinden çocukları rahatsız olacakmış. Sen öyle yetiştirdiğin çocuğundan sonra ne dertler çekeceksin, gör bakalım. Ezan sesinden rahatsız olan o çocuktan sen büyüyünce ne dertler çekeceksin, o seni nasıl sürüm sürüm süründürecek. Öyle yetiştirirsen öyle olacak.

Bu Batı'nın fikirleri çok zehirlidir. Hani biz şimdi İngiltere ile Amerika ile İtalya ile Almanya ile bir kültür savaşı veriyoruz. Kimse farkında değil. Adamlar gelişmiş, nüfusu kalabalık, paraları bol, dünyanın her yerine dal budak sarmışlar.

“İngiltere Avrupa'da küçücük bir ada.” dersin; Avustralya kıtası onun, Yeni Zelanda onun, Kanada akrabaları, Amerika akrabaları, Arjantin'in bilmem neresindeki Falkland adaları onların, Singapur onların, Hong Kong onların.

Herkes uyumamış, dünyanın dört bir tarafına dal budak salmışlar.

Onlar Şimdi bizimle m¼cadele ediyorlar.

“Yok hocam, sulh içindeyiz, işte bak dost, m¼tfevik NATO var...”

Orası öyle de, o siyasi bakımdan öyle de; bir k¼lt¼r savaşı var. İstiyor ki sen tamamen ona uyasın.

Yahudiler ve nasrâniler için dinimiz, Kur’ân’ımız;

وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ
مِلَّتَهُمْ

Ve len terdâ anke’l-yehûdu ve len nasârâ hattâ tettebia milletehüm. “Onların dinlerine, milliyetlerine, örflerine, âdetlerine uymadıkça onlar senden hoşnut ve razı olmazlar.”⁴ diyor.

Razı da olmuyorlar. Harıl harıl misyoner gönderirler, kitaplar bastırırlar.

Kitaplar İsviçre’de basılır, nereden girer?

---

⁴ 2/Bakara, 120.

Bedava dağıtılır. Senin adresini nereden almışlardır, bilinmez. Sana bir kitap gelir, bakarsın;

“Hıristiyanlık iyidir, Hıristiyanlığa gel.”

Hıristiyanlık bundan 20 asır önceki dindi. Şimdi İslâm geldi, sen uyuyor musun?

Hangi asırda yaşıyoruz?

Yirminci yüzyılda yaşıyoruz şimdi.

O Hıristiyanlıktan sonra Allah, peygamber Hz. Muhammed Mustafâ'yı gönderdi de o yepyeni pırıl pırıl ahkâmı getirdi. Senin İncil'in kayboldu da şimdi ortada Kur'an var, senin dünyadan haberin yok mu? Hıristiyan yapmaya çalışıyor. Fırsat da buluyor yani, buralardan ben görüyorum.

Geçenlerde otobüse bindim de... Delikanlı, Türkçe konuşuyor -sanmıyorum başka bir ırktan olduğunu- hiç aksanında bozukluk yok; şurasına haç takmış.

Bir kültür savaşı var. Sana uydurmak istiyor. Kendi örfünü, âdetini sana ilkâ etmek istiyor. Seni kendisine benzetmek istiyor. Sana kendi malını satmak istiyor. Senin paranı

almak istiyor. Mümkünse senin memleketine -
fırsat bulsa- sahip olmak istiyor. Kıyıda ke-
den, “Aman efendim turizm bilmem nedir...”
filan diyerek orasına burasına sahip olmaya a-
lııyor. Uyuyorsun sen. Tel örgüyle çeviriyor;
“Buraya kimse giremez.” diyor. Kamp kuru-
yor. ıplaklar kampı kuruyor. Senin bundan
haberini yok. Sen sabahleyin içine gidiyorsun,
akama kadar alııyorsun, akam yorgun eve
geliyorsun ama böyle Şeyler oluyor. Bir savaş
var. Kültür savaşı var.

O savaşta onlar bir Şeyler söylüyorlar, biz
müdafaa edeceğiz. Biz hocalar aklımız erer de
anlayabilirsek bu savaşı, biz size anlatacağız;
“Aman etmeyin, sizin geçim gilesinden, dn-
yadan haberiniz yok, için aslı budur.” diyece-
ėiz.

Amerikalı veya Avrupalı’ya göre büluğa
erdikten sonra evleninceye kadarki zaman ne
kadar uzun olursa o kadar altın ağıymı o ağ.

Nedenmi?

Gönül mcersı olurmu, Şunu olurmu,
bunu olurmu, yanarmı, yakılırmı, Őiir

yazarmış, roman yazarmış, hissiyatı şöyle olurmuş...

Milleti öyle kandırıyor. Kendisi öyle zaten.

Ama bizim öyle değil.

Evlilik evlilik dedikleri nedir?

“17 yaşında öğrendim, işte buymuş. Tamam, bu da bitti. Ben Allah’a iyi kulluk yapmaya bakayım.” deriz.

Bizim işimiz bu.

Halbuki 35-40 yaşına geldiği zaman daha evlilik yapmamış ben profesörler bilirim, yanlarında okudum, bekâr kalmış; yarım insan, normal değil. Evlilik denen terbiye müessesesinden geçmemiş. Noksan, hareketleri acayip, sözleri acayip. Biz talebesi. Talebesi hocasının ciğerini okur. Her hareketinin ne mânaya geldiğini bilir. “Haa, bugün bizim hoca evde kavga etmiş öyle gelmiş.” der talebe; hisse der, bilir. Yani ev halinin onun kaşına gözüne nasıl aksettiğini bilir.

17 yaşında bitecek bu iş. Tamam, evlendim. Evlilikse evlilik, yuvaysa yuva, çocuksa

çocuk, malsa mal, işse iş. Hadi, bunların hepsi birer tuzaktı, birer ayak bağıydı, hepsi halledildi; hadi bakalım buyur şimdi Allah'a kulluk etmeye. Yoksa akıl onla 35 yaşına kadar meşgul olacak; “Acaba hangi kızı alsam, acaba ne olacak?..” Ömür havâi geçer.

Bizim dinimiz daha güzel elhamdülillah. Allah bizi bu dinden, bu imandan, bu ahlâktan, bu yoldan ayırmasın. Ama bunları bilmezlerse... Bazıları kanıyor. Bu hadisleri siz geliyorsunuz dinliyorsunuz, Allah razı olsun, camiyi doldurmuşsunuz.

“Cami dolduğuna göre memleketin hâli iyi mâşaallah...”

Bu caminin hepsi tepeden tırnağa dolsa ne olur yani? Memleketin ekseriyeti nereye gidiyor?

Bak bakalım; şu kızların giyinişine bak bakalım, erkeklerin haline bir bak bakalım. Gir bakalım şöyle bir kahveye. Git bakalım böyle bir Kızılay'da dolaş. Akılları ne, ne yapmak istiyorlar? Nabızlarını şöyle bir tut bakalım, kaç atıyor nabızları? Normal mi anormal mi, bir anla bakalım.

Bu cami dolu. Bu caminin hepsi mücahit olsa, eh anlarım o zaman. Her cami mücahit olsa... Camiler de öyle değil, cemaatler de kaliteli değil. Zamane müslümanları, kurcalasan, elesen, elmanın içindeki kurt gibi kusurlu oluyor. İslâm'ı bilmiyor, imanı bilmiyor, ne yapması gerektiğini bilmiyor, hangi yolu tutturması gerektiğini bilmiyor...

Hocalar hakkı söyler; söylemezsek mesul oluruz. Allah söylemesi gereken sözü söylemeyen ateşten gemlerle gemleyecek. Kadın başörtülü, adam sakallı, kızın sapsarışın saçları omuzlarına dökülmüş, öyle geziyor, pantolon giymiş.

Sen karını aç, o karına kim bakacak şimdi?

Asıl bakarsa kızına bakar, onu örtmen lazım. Dürüstlükse, tesettürse, namussa, iffetse işin doğrusu bu. Yani müslüman, evlatları iyi terbiye edemiyor. Kendisi sakal bırakmış; demek ki sünneti biliyor, Peygamber Efendimiz'in yolunda gitmenin sevabını biliyor, sakal tıraş etmenin haram olduğunu biliyor. Hanımı başını örtmüş; demek ki tesettürün farz olduğunu biliyor, göstermemesi gereken yerlerini örtünmüş, manto giymiş.

Peki, bu hanım kız ne?

“Ah hocam, o tarafı hiç sorma, hiç açma.”

Peki açmayalım.

e. Sözü Hoş Söyleyin, Selamı Yayın Sıla-i Rahim Yapın

Öbür hadise geçelim.

أَطِيبِ الْكَلَامَ وَأَفْشِ السَّلَامَ وَصِلِ الْأَرْحَامَ
وَصَلِّ بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامُ ثُمَّ ادْخُلِ الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ

Etıbi'l-keîâm ve efşî's-selâm ve sıli'l-erhâm ve salli bi'l-leyli ve'n-nâsü niyâm sümme'dhuli'l- cennete bi-selâm.

[Güzel konuş, tatlı konuş, bildiğine bilmediğine selam ver, yakınlarınla akrabalarla bağlantını sağlam tut, ve insanlar uyurken sen geceleyin namaz kıl cennete sonra selamla cennete gir.]

Ebû Hüreyre *radiyallahu anh*'ten rivayet edilmiş. İbn Hibban'da ve Taberânî'de geçen bir hadîs-i şerîf.

Peygamber Efendimiz uzun söz söylemezdi, kısaca söylerdi, hatırdaki kalacak gibi

söylerdi. Çünkü karşısında köylü var, bedevî var, çoban var. O zaman tahsil imkânı az. Azıcık söylerdi. Ama derli toplu sözler. Yani kişi ona tam uysa, tamam, halas olur, kurtulur.

Böyle derli toplu, *cevâmiu'l-keîm*, güzel sözlerinden, nasihatlerinden, toplu nasihatlerinden bir tanesi... Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz;

Etıbi'l-keîm. “Sözü hoş söyle, güzel konuş.”

Türkçesi; tatlı konuş. Yani acı konuşma, küfretme, kalp kırıcı olma mânasına. Sözü tayyib eyle, güzel eyle.

Ve efşi's-selâm. “Selamı yay, ifşâ et.”

es-Selâmu aleyküm, es-selâmu aleyküm... Herkese selamı yay. Bildiğine, bilmediğine selam ver.

Ve sıli'l-erhâm. “Yakınlarına, akrabana bağlantını sağlam tut.”

Sıla-i rahim eyle.

Sıla-i rahim eylemek ne demek?

İki mânası var. Gözet, alâkanı devam ettir, ahbaplığını kesme, onları unutma mânası

var. Bir de para pul ver, biraz ihtiyaçlarını gider demek. Fakirse yardım et demek.

Ve salli bi'l-leyli ve'n-nâsü niyâm. “Ve insanlar uyurken sen geceleyin namaz kıl.”

Ne olur böyle yaparsa?

Sümme'dhuli'l-cennete bi-selâm. “Selametle sonra cennete gir.”

Böyle yaparsa demek ki insan cennetlik olur ki Peygamber Efendimiz “O zaman cennete gir.” buyurmuş.

Biraz izah edelim.

Etıbi'l-kelâm.

“Tayyip, güzel söz söyle.”

En güzel söz nedir?

Lâ ilâhe illallah.

Lâ ilâhe illallah de, *sübhanallah* de, *Al-lahu Ekber* de, *elhamdülillah* de, mânalarını düşünerek Allah'ın varlığını, birliğini ifade et. *Bâkıyâtü's-sâlihât*'tır, hayırlı olan şeyler bunlardır. Mülayim olarak insanlara konuş. Tatlı söyle, acı söyleme. Gönül alıcı tarzda konuş.

Kimse sana yapmasın. Sert, kaba, haşin sözlü olma.

Peygamber Efendimiz Allah'ın peygamberi miydi?

Elbette.

Vazifeli miydi?

Elbette.

İnsanlar ona uymalı, uymak zorunda mıydı?

Elbette.

Diyor ki Kur'ân-ı Kerîm;

Bismillâhirrahmânirrahîm.

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ

Fe-bimâ rahmetin mine'llâhi linte lehüm. “Allah'ın bir rahmeti eseri olarak onlara mülayim davrandın.”

وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ

Ve lev künte fezzan ğalîza'l-kalbi len feddû min havlik. “Eğer sen sert, kaba, kırıcı

sözlü bir kimse olsaydın, onlar etrafından dar-madağın dağılırlardı.”⁵

Bak, Peygamber Efendimiz olduğu halde dağılır. Bu insanoğlunun tabiatı böyle. Onun için insanoğlunu -insanın eti yenmez, derisi giyilmez- yumuşak sözle, tatlı dille hoş edersin.

“Güzel ama namazda pantolonunu şöyle çekerek, elinle böyle oynayarak, şunu yaparak, bunu yaparak namazını iptal ediyorsun; onu öyle yapmayıver.”

Bir hüsn-ü niyetini beyan etmiş olursun, ondan sonra söyleyeceğini yine gerekiyorsa söylersin.

Ve efşi's-selâm. “Selamı yayın.”

Selamı yaymak ne demek?

Peygamber Efendimiz bizim birbirimizle tanışmamızı, dost olmamızı istiyor.

Haberiniz olsun. Bu camide herkes birbirini tanıyacak.

Geliyor gidiyor, hiç kimsenin haberi olmuyor.

---

⁵ 3/Âl-i İmrân, 159.

Olmaz.

Dışarıda da tanıyacak, burada da tanıyacak. Selamı vereceksin; *esselâmu aleyküm*, tanışacaksın. Tanışmamızı istiyor. Tanışmanın anahtarı selamlaşmadır. Tanışacaksın, ahbab olacaksın, el ele tutacaksın, hayırlı işleri beraber yapacaksın. Bir kişinin kaldıramadığı yükü, kalabalık olursa kaldırır. Onun için o dostluğun, dostluk bağlarını kuvvetlendirmenin remzidir. O hoş sözlü konuşmak da cemiyette fitne fesat, gürültü patırtı çıkartmamanın remzidir, içtimâî huzuru korumanın remzidir.

Ve sılı'l-erhâm.

Akrabanı unutmayacaksın, yakınlarını gözeteceksin. Gideceksin, geleceksin. Ziyaretin de sevabı var. İkrâm ve ihsânın da sevabı var. Sırf ziyaret etsen;

“Nasılsın dayıcığım? Seni çoktandır görmediğim için geldim. Bir ihtiyacın var mı? Bak Ankara’ya döneceğim, bir şey ister misin?”

Gönlü hoş olur, o ziyaretten sevap kazanırsın. Allah, birbirini Allah rızası için ziyaret edenleri seveceğini vaad eylemiş hadîs-i

kudsîde; *hakkat mahabbetî li'l-mütezâvirîne fiyye* diye. O ziyaretin faydası var. Ayrıca ihtiyacı varsa, baktın yoksul, baktın biraz pejmürde, baktın hâli sıkıntıda, baktın borcu var; “Şunu alıver, kusura bakma, az ama...” diye bir iyilik yapıverirsin, yani bir ikramda bulunururirsin. O da çok sevap.

Sonra, “İnsanlar uykudayken kalk, namaz kıl.” diyor Peygamber Efendimiz.

Bu neden?

Biz buraya Allahu Teâlâ hazretlerini bilip O'na kulluk etmek için gönderildik. Buraya, bu dünyaya neden geldik?

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

Vemâ halektu'l-cinne ve'l-inse illâ li-ya'budûn.

Allah'ı bilip ibadet edeceğiz, rızasını kazanacağız⁶, başka bir sebeple gelmedik.

مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُونَ

---

⁶ 51/Zâriyât, 66.

Mâ ürîdü minhüm min rızkin vemâ ürîdü en yut'ımûn. “Ben onlardan rızık istemiyorum, onların bana ziyafet çekmelerini istemiyorum.”⁷

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ

İnnellâhe hüve'r-razzâku zü'l-kuvveti'l-metîn. “Allah razzâk-ı âlemdir. Herkesin rızıkını Mevlâ veriyor. Kuvvet-i metin sahibidir.”⁸

Kuvvet sahibidir, metanet sahibidir. Allahu Teâlâ hazretleri metindir. Her türlü güç kuvvet elindedir.

Bizim O'na ne yapmamız lazım?

Kulluk etmemiz lazım.

Yoksa Allahu Teâlâ hazretleri bizden rızık vesaire istemiyor. Kulluk edeceğiz; asıl vazifemiz bu.

O kulluk etmenin de başı nedir?

Allah'ı bilmektir. Bileceğiz ki kulluk edelim.

---

⁷ 51/Zâriyât, 57.

⁸ 51/Zâriyât, 58.

Onun anahtarı nedir?

Çalışacaksın biraz. Herkes tahsile devam ediyor. Bir insanın tahsili... Yani dışarıdan - Merih'ten, Ay'dan gelen bir insana- gelen bir insana anlatacak olsak; "Biz çocuğumuzu 20-30 sene okuturuz." desek; "Oo, amma çok yahu!" der. İlkokula veriyoruz beş sene, ortaokul üç sene; sekiz, üç sene lise; on bir, beş sene, dört sene üniversite; on dört, on beş; ihtisas vesaire... On beş sene okutuyoruz deyince çok. Ama bize hiç çok gelmiyor, alıştırmışız; tamam, çocuk büyüdü ilkokula gidecek, ilkokul bitti ortaokula gidecek filan diye tabî karşılıyoruz, değil mi? Halbuki o kadar zamanımızı bir şeyler öğrenmeye harcıyoruz.

Peki Allah'ı bilmek, tanımak için ne gayret sarf ediyoruz?

Seni yaratmış. Seni rızıklandırıyor. Seni yaşatıyor. Üstelik öldükten sonra huzuruna varacaksın, bu dünyada yaptıklarından hesap vereceksin.

Ne biliyorsun? Neyi sever, neye kızar? Neden razı olur, neye gazap eder, biliyor musun?

Senden ne istiyor, sana neyi yasaklamış, biliyor musun?

“Bilmem.”

Senin buraya geliş sebebin ne?

Senin bu dünyaya geliş sebebin, O’nu bilip de O’na kulluk etmek.

Dünyaya 15 sene, 20 sene tahsil görüp de dünyanın bir bilgisini öğrenmek için bu kadar zaman harcıyorsun, harcattırıyorsun çocuğuna; Allah’ın rızasının yolunu öğrenmesen olur mu?

“Tamam hocam, artık uzatma, öğrenmem lazım. Nasıl?”

Tabi onun yolu yöntemi var da...

Aslında Allah’ı, kimse kimseye öğretmez. Allahu Teâlâ hazretleri kendisini kuluna bildirir. O da ibadetle olur. Herkes uyurken, yatarken otur bakalım seccadeye, kapat bakalım gözlerini, dök bakalım gözlerinden inci gibi yaşları, yalvar Mevlâ’ya;

“Yâ Rabbi ben çok cahilim, benim halim ne olacak? Yardımsız bîçâre bir insan olarak kaldım. Senin rızanın yolunu bilmem.

Zulümâttaım, nura kavuşmamışım, benim halim ne olacak? Sen bilirsin yâ Rabbi. Sen benim rabbimsin, beni bu hâle getirdin, lütuf kerem senindir...”

Bir iltica et bakalım, bir yalvar; neler oluyor, gör. Her şeyin anahtarı O.

Onun için Peygamber Efendimiz onu demiş, onu demiş, onu demiş, arkasına da buyurmuş ki; *ve salli bi'l-leyli ve'n-nâsü niyâm*. Gece bakalım herkes uyumuşken Mevlâ'nın huzuruna bir çık, ses seda yok, çıt çıkmıyor, hiç kimse seni görmüyor, gösteriş, riya ihtimali yok. Kıl bakalım namazı, yalvar bakalım... Neler olur, neler gösterir... Mevlâ her şeye kâdir-dir. Ölüden diri çıkartıyor mu?

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ

*Yuhricu'l-hayye mine'l-meyyiti.*⁹

“Hocam, tabi ölüden diri çıkartır Mevlâ.”

---

⁹ 6/En'âm, 95.

Kara taştan su çıkartıyor mu?

يَشَقُّ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ

Yeşşakkaku fe-yahrucu minhu'l-mâ'.¹⁰

Çatır çatır taş ayrılıyor, içinden pınarlar çıkıyor mu?

Her şeye kâdir.

Küçücük bir tohumu koca bir ağaç yapıyor mu? Küçücük bir tohumu koca bir insan yapıyor mu?

“*Tebareka'llâhu ahsenü'l-hâlıkîn.* Yapıyor hocam.”

Her şeye kâdir. O zaman senin ve benim gibi nâkâbil insanı da dilerse ârif eder, âkil eder, kâmil eder, garip eder, edib eder, sevdiği, hoş halli bir kul eder, alim eder. Her şey ondan.

Mevlânâ Celaleddîn-i Rûmî *Mesnevî*'sinin başında diyor ki -Hüsameddin Çelebi için-;

“O şu şeyhe mensuptur. *el-Mensûb ile's-şeyh ellezî kâle emseytü kürdiyyen ve asbahtu*

---

¹⁰ 2/Bakara, 74.

arabiyyen. Akşam Kürt olarak akşamladım, sabah Arap olarak kalktım.”

Uzun hikayesi vardır, o söz de çeşitli şahıslara isnad edilir. Yani adamcağız geceleyin âmmî olarak, bir şey bilmez olarak yatmış da sabahleyin neler neler öğrenmiş olarak Allah kaldırmış onu. Her şeye kâdirdir Mevlâ...

Bir teybin bir bandını alıyorsun, öteki teybe takıyorsun. Bu 45 dakika ise 45 dakika çaldığı zaman bu tarafa 45 dakikada geçiyor. Sen de o teybi alıyorsun, “Filanca hocanın konuşması bende de var şimdi.” diyorsun. Ama öyle makineler var ki basıyorsun, çarçabuk buraya geçiriyor, 45 dakika geçmesine lüzum kalmıyor.

Allah 40 yılda verilen şeyi daha erken de verir, dilerse gösterir. Her şey O’ndan olduğu için, gece bir ağla bakalım, bir gözyaşı dök, günahlarına bir tevbe eyle, ondan sonra Allahu Teâlâ hazretlerine bir iltica eyle; hakkı, hayrı Allahu Teâlâ hazretlerinden iste, bakalım ne olacak.

f. Hamile Hanımınıza Hurma Yedirin

Diğer hadîs-i şerîf:

أَطْعَمُوا نِسَاءَكُمْ فِي نِفَاسِهِنَّ التَّمْرَ فَإِنَّهُ
مَنْ كَانَ طَعَامُهَا فِي نِفَاسِهَا التَّمْرَ خَرَجَ وَلَدُهَا
ذَلِكَ حَلِيمًا فَإِنَّهُ كَانَ طَعَامَ مَرْيَمَ حَيْثُ وَلَدَتْ
عِيسَى، وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ طَعَامًا هُوَ خَيْرٌ لَهَا مِنَ التَّمْرِ
أَطْعَمَهَا

*Et'ımû nisâeküm fî nifâsihinne't-temre
fe-innehû men kâne taâmuhâ fî nifâsihâ et-
temre harece veleduhâ zâlike halîmen fe-in-
nehû kâne taâmu Meryem haysü veledet İsâ ve
lev alima'llâhu taâmen hayre'l-lehâ mine't-
temri et'amahâ.*

Bu, Hatîb-i Bağdâdî'nin rivayet etmiş ol-
duğu bir hadîs-i şerîf. Senedine bir zât varmış
ki güvenilen bir kimse değil.

Et'ımû nisâeküm fî nifâsihinne't-temr.
“Nifas halinde -yani çocuğu olacağı zaman
mânasına burada- hanımlarınıza hurma yedi-
rin. Çünkü kim böyle, bu haldeyken kendisine
hurma yedirilirse, o zaman çocuğu halim selim
olur. Meryem validemizin Hz. İsa'yı doğurduğu
zaman da taamı hurmaydı.”

وَهَزَّى إِلَيْكَ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسَاقِطُ عَلَيْكَ رُطْبًا
جَنِيًّا

*Fehuzzî ileyki bi-ciz'i'n-nahleti tusâkıt
aleyki rutaben ceniyya.*¹¹

Şöyle hurmalar döküldü, onları yedi diye...

“Eğer daha başka bir taam olsaydı Allah onu ikram ederdi. Bunu ikram ettiğine göre siz de ikram edin.” denmiş bu sözde.

Bu sözün hadis senedindeki bir şahıs hakkında var ama Hocamız bunu almış, bir de diyor ki; *lehû şevâhid*. Hocamız yani bu kitabın müellifi olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddîn Efendi cennet-mekân, *kaddesallahu sırrahû*, böyle başka yerlerden takviye edilmiş olan şeyleri senedinde kusur olsa bile naklediyor ki başka yerde deliller var, yani bunun böyle yapılması uygun olur mânasına.

g. Müslümanların Çocukları Cennettedir

أَطْفَالُ الْمُؤْمِنِينَ فِي جَبَلٍ فِي الْجَنَّةِ يَكْفُلُهُمْ

---

¹¹ 19/Meryem, 25.

إِبْرَاهِيمُ وَسَارَةُ حَتَّى يَرُدَّهُمْ إِلَى آبَائِهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Etfâlu'l-mü'minîne fî cebelin fi'l-cenneti fîhi yekfûlühüm İbrâhimu ve Sâretü hattâ yerüddehüm ilâ âbâihim yevme'l-kiyâmeti.

Ebû Hüreyre *radıyallahu anh'ten Müstedrek'te* “sahih” diye bildirilmiş. Bu hadîs-i şerîfe göre Peygamber Efendimiz buyurmuş ki;

“Müslümanların evlatları, tıfılları, küçük çocukları cennette bir tepededir, dağdadır. Orada onlara İbrahim *aleyhisselam* ve hanımı Sâre validemiz nezaret ederler. Müslümanların çocuklarına cennetteki o dağda onlar bakarlar.”

Hattâ yerüddehüm ilâ âbâihim yevme'l-kiyâmeti. “Kıyamet gününde onları babalarına, ‘Al, evladın bu.’ diye verinceye kadar onlar cennetteki o tepede İbrahim *aleyhisselam*’ın ve hanımı Sâre’nin nezareti altında dururlar.”

Demek ki müslümanların çocukları cennette olacaklar, buradan çıkıyor. Öbür âleme ait bir malumât bu. Fakat çocukların ruhlarının nerede olduğuna dair çeşitli rivayetler

vardır. Onları uzun uzun burada kaydetmiş de onları şerhten okumayayım.

h. Afiyeti Kardeşin İçin de İstersen Sana da İkram Olunur

أَطْلُبُ الْعَافِيَةَ لِغَيْرِكَ تُرْزَقُهَا فِي نَفْسِكَ

Utlübü'l-âfiyete li-ğayrike türzakhâ fî nefsike.

[Afiyeti başkası için, senden gayrısı için iste, senin bizzat kendine o ikram olunsun.]

Bu hadîs-i şerîfi Abdullah b. Amr İbnü'l-Âs rivayet eylemiş. İsbahânî'de kaydedilmiş. Bu hadîs-i şerîfinde buyurmuş ki Peygamber Efendimiz;

“Afiyeti başkası için, senden gayrısı için iste; senin bizzat kendine o ikram olunsun.”

Kısa bir hadîs-i şerîf ama çok mühim bir kâideyi bize öğretiyor Peygamber Efendimiz.

“Afiyet nedir hocam?”

Afiyet, insanın bedeninin hastalıklardan, ruhunun üzüntülerden, elemelerden, kederlerden, sıkıntılardan sâlim olmasıdır. İki çeşit selamet vardır. Maddî selamet, mânevî selamet;

hem bedeninin rahat olacak hem ruhunun, hem kafanın dinç olacak hem vücudunun. Afiyet bu.

“Yâ Rabbi sen bana sıhhat ver.” desen; olur, insan turp gibi sağlam olur, yanağından kan damlayacak gibi olur, demiri sıkırsa suyunu çıkartacak kadar kuvvetli olur. Ama öyle üzüntüleri olur ki gecesini gündüzünü birbirine karıştır. Hanımını hastadır, felçlidir, çocuğu şöyledir, işi böyledir, başına bir sürü dertler yığılmıştır... Demek ki sıhhat yetmiyormuş; insanın mânevî bakımından da huzurlu, saadetli olması lazım-mış. İşte o afiyet.

O zaman istediğin zaman Allah'tan sadece sıhhat isteme, istediğin zaman afiyet iste. O zaman hem sıhhat gelecek hem huzur saadet gelecek, insan hem mutlu olacak hem sıhhatli olacak.

“Peki, o afiyeti ben kendim için isteyeyim?”

İste tabii, kendin için de iste.

Allahümme innâ nes'elüke'l-afve ve'l-âfiyete ve'l-muâfâte'd-dâimete fi'd-dîni ve'd-dünyâ ve'l-ahîreti.

Dualar var zaten, Peygamber Efendimiz “Böyle dua edin.” diyor. Ama bunun bir kes-tirme, güzel tarafı var; sen bunu gel kardeşin için iste, Allah sana da ikram etsin. Onun için istediğin zaman Allah sana onu ikram ediyor.

Burada ne var?

Allahu Teâlâ hazretleri kulların birbirle-rini sevmesini, Resûlullah Efendimiz ümmeti-nin birbirini sevmesini ve birbirine hayır dile-mesini istiyor. Gıyabında;

“Yâ Rabbi o kardeşime afiyet ver. Yâ Rabbi şu kardeşime afiyet ver. Yâ Rabbi bu kardeşime afiyet ver...”

Sen onun hayrını, iyiliğini isteyeceksin, bir de bakacaksın kendi halin güzelleşivermiş.

Neden?

Muhabbetten.

Sen ona istedin, Allahu Teâlâ hazretleri onun güzel bir şey olduğunu, senin canının çektiğini görmüyor mu, bilmiyor mu?

Sen madem ki müslümanı seviyorsun, baş-kası için bir şey isteyebiliyorsun... Ona insanın gönül zenginliği derler.

Bak, hasetçi öyle yapamıyor. Hasetçi karşısındakinin nimeti elinden gitsin istiyor.

Ama iyi müslüman ne istiyor?

“Yâ Rabbi! Sen ona afiyet ver; malı olsun, mülkü olsun, huzuru olsun, saadeti olsun, hem dünyada rahat etsin hem âhirette rahat etsin, sevdiğin kul olsun, cennetini bulsun, cemaline ersin...”

Ne olacak, senin kesenden mi çıkıyor yani? Allahu Teâlâ hazretlerinin cenneti dola- cak da sen dışarıda mı kalacaksın? Ne olur istesen? İstersen müslüman olursun; istemezsen sen bilirsin, o zaman mahrum kalırsın. Birbiri- mize iyi şeyler isteyeceğiz, temenni edeceğiz. Birbirimizin gıyabında dua edeceğiz. Duaların icabette en süratlisi, en çabuk kabul olanı ne- dir? Kardeşin kardeşe onun arkasından yaptığı hayır duadır, en süratli hemen kabul olur.

“Hocam, bu kâide mi?”

Kâide.

“O halde iş tamam; ben kardeşime dua ederim, o bana dua eder, hepimiz gül gülistan geçiniriz.”

Öyle yapsak geçiniriz. Öyle hepimiz rahat ederiz. Öyle yapalım inşaallah.

Fâtiha-ı şerîfe mea'l-Besmele.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

22 Safer 1405 / 17.11.1984

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

